

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مدیریت کل تنظیم مقررات

دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها

اداره مطالعات و مقررات

تابستان ۱۴۰۵

فهرست عناوین

۲	فصل اول: کلیات و تعاریف
۴	فصل دوم: ضوابط تأسیس
۶	فصل سوم: سهامداران، شرکا، هیأت مدیره و مدیرعامل
۸	فصل چهارم: سرمایه
۱۰	فصل پنجم: اجازه نامه
۱۱	فصل ششم: فعالیت
۱۷	فصل هفتم: نظارت
۱۸	فصل هشتم: انحلال
۱۹	فصل نهم: سایر موارد

«بسمه تعالی»

به استناد بند (ج) ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیرماه ۱۳۵۱، قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی و آیین‌نامه‌های اجرایی آن و بند (الف) ماده (۲۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول: کلیات و تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارت‌های مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۲- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز

بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛

۳-۱- **عملیات صرافی:** انجام هریک از فعالیت‌های خرید و فروش ارز، مسکوک، عملیات

مربوط به حواله‌های ارزی رأساً و یا از طریق مؤسسات اعتباری و ارائه خدمات

ارزی برون مرزی از طریق کارگزاران در چارچوب قوانین و مقررات ارزی؛

۴-۱- **صرافی:** شرکتی که با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و موضوع فعالیت آن انجام

عملیات صرافی بوده و مشتمل بر دو نوع زیر می‌باشد:

۱) **صرافی نوع اول:** صرافی است که صرفاً مجاز به خرید و فروش نقدی ارز و

مسکوک می‌باشد؛

۲) **صرافی نوع دوم:** صرافی است که مجاز به خرید و فروش نقدی ارز و

مسکوک، عملیات مربوط به حواله‌های ارزی و ارائه خدمات ارزی برون مرزی از

طریق کارگزاران می‌باشد.

۵-۱- **کارگزار:** صرافی دارای مجوز از بانک مرکزی و یا اشخاص خارج از کشور که به

واسطه انعقاد قرارداد با صرافی دارای مجوز از بانک مرکزی، نسبت به خدمات

ارزی برون مرزی در خارج از کشور مطابق با ترتیبات تعیین شده در قرارداد و در

چارچوب قوانین و مقررات اقدام می‌کند؛

۱-۶- خدمات ارزی برون مرزی:

۱-۶-۱- پرداخت وجه توسط مشتری به صرافی در داخل کشور و دریافت معادل

ارزی آن از کارگزار در خارج از کشور، به صورت وجه نقد و یا واریز به

حساب بانکی وی یا شخص ثالث؛

۱-۶-۲- پرداخت ارز توسط مشتری به کارگزار در خارج از کشور و دریافت

معادل آن از صرافی در داخل کشور، به صورت وجه نقد و یا واریز به

حساب بانکی وی یا شخص ثالث؛

۱-۶-۳- دریافت و نگهداری وجوه ارزی به صورت امانی در خارج از کشور؛

۱-۷- مؤسسين: اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط که متقاضی اخذ اجازه نامه

تأسیس و فعالیت صرافی می باشند؛

۱-۸- اجازه نامه تأسیس: موافقت کتبی بانک مرکزی با ثبت صرافی در مرجع ثبتی؛

۱-۹- اجازه نامه فعالیت: موافقت کتبی بانک مرکزی برای شروع یا ادامه فعالیت صرافی؛

۱-۱۰- اجازه نامه تغییرات ثبتی: موافقت کتبی بانک مرکزی با تغییرات ثبتی صرافی در

مرجع ثبتی؛

۱-۱۱- تأییدیه صلاحیت: اجازه نامه بانک مرکزی مبنی بر موافقت با تصدی سمت مدیرعامل

صرافی توسط فرد پیشنهادی برای سمت مذکور پس از احراز شرایط وی

براساس مفاد این دستورالعمل؛

۱-۱۲- شعبه: واحد عملیاتی وابسته به صرافی نوع دوم که مطابق با سطح فعالیت صرافی

مجاز به انجام عملیات صرافی می باشد؛

۱-۱۳- باجه: واحد عملیاتی وابسته به صرافی که به صورت موقت ایجاد شده و صرفاً مجاز

به خرید و فروش ارز به صورت اسکناس می باشد؛

۱-۱۴- مسکوک: مسکوک فلزات گرانبهای ضرب شده توسط بانک مرکزی؛

فصل دوم: ضوابط تأسیس

ماده ۲- تأسیس و ثبت صرافی و اشتغال به عملیات صرافی صرفاً در چارچوب مصوبات شورای پول و اعتبار، مفاد این دستورالعمل، سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط و بخشنامه‌های بانک مرکزی و با أخذ مجوز از بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۳- تأسیس صرافی نوع اول توسط اشخاص حقیقی صرفاً در قالب شرکت تضامنی امکان‌پذیر است.

ماده ۴- تأسیس صرافی نوع دوم توسط اشخاص حقوقی در قالب شرکت سهامی خاص و توسط اشخاص حقیقی در قالب شرکت تضامنی امکان‌پذیر است.

ماده ۵- مؤسسين در حوزه‌هایی که تأسیس صرافی در آن‌ها، حسب مقررات موجود نیازمند موافقت مراجع ذی‌صلاح از قبیل سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی می‌باشد، مکلفند موافقت کتبی مراجع مزبور را به بانک مرکزی ارائه نمایند.

ماده ۶- مسئولیت نظارت بر رعایت قوانین و مقررات، بخشنامه‌ها و دستورات ابلاغی بانک مرکزی از جمله قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم توسط شعبه و باجه و همچنین جبران خسارات ناشی از تخلفات آن بر عهده هیأت مدیره صرافی می‌باشد.

ماده ۷- صرافی همواره باید دارای محل فعالیت دائم (ملکی و یا سرقفلی) و ثبت شده به نام صرافی مورد نظر باشد.

تبصره ۱ - در مورد صرافی‌های تضامنی موجود که فاقد محل فعالیت ثبت شده به نام صرافی می‌باشند، انتقال ملک شریک به نام صرافی برای استفاده به عنوان محل فعالیت صرافی با لحاظ آن در سرمایه ثبتی، حداکثر ظرف یک سال پس از تاریخ تصویب این دستورالعمل بلامانع است.

تبصره ۲ - مواردی که امکان ثبت مالکیت یا سرقفلی محل فعالیت به نام صرافی وجود ندارد، از جمله فرودگاه‌ها، هتل‌ها و مراکز مشابه، از شمول حکم مقرر در این ماده مستثنی می‌باشد.

ماده ۸- مکان فعالیت صرافی اعم از شعبه و باجه باید از حیث ملاحظات حفاظتی و امنیتی به تأیید مراجع ذی‌صلاح برسد.

ماده ۹- مؤسسين حسب مورد بايد از شرايط زير برخوردار بوده و به همراه تقاضاي خود، مدارك و اطلاعات را در قالب فرم‌هاي اعلامي بانك مركزي از طريق سامانه‌هاي ذي‌ربط، به آن بانك ارايه نمايند:

۹-۱- دارا بودن تابعيت ايران و سكونت در ايران؛

۹-۲- پيرو دين اسلام يا يكي از اقليت‌هاي ديني مصرح در قانون اساسي جمهوري اسلامي ايران؛

۹-۳- داشتن صلاحيت فردي؛

۹-۴- نداشتن سابقه چك برگشتي رفع سوءاثر نشده در شبكه بانكي كشور؛

۹-۵- اشخاص حقيقي بايد در شمول شركت‌هاي پذيرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و يا بازارهاي اول و يا دوم شركت فرا بورس ايران باشد؛

۹-۶- اشخاص حقيقي بايد فاقد زيان انباشته بوده و عملکرد آن براي ۳ سال منتهي به زمان تقاضاي تأسيس صرافي سودآور باشد؛

۹-۷- نداشتن بدهي غيرجاري به مؤسسات اعتباري؛

۹-۸- تعيين تكليف بدهي قطعي مالياتي؛

۹-۹- شفاف بودن آورده آن‌ها از نظر منشأ و احراز بلااشكال بودن منشأ آن توسط بانك مركزي؛

۹-۱۰- نداشتن سمت مديرعامل، عدم عضويت در هيأت‌مديره و همچنين نداشتن همزمان سهم يا سهم‌الشركه در ساير صرافي‌ها؛

۹-۱۱- نداشتن همزمان سمت مديرعامل و عدم عضويت در هيأت‌مديره مؤسسه اعتباري؛

۹-۱۲- عدم عضويت در هيأت‌مديره، نداشتن سمت مديرعامل و نداشتن سهم يا سهم‌الشركه در صرافي‌هايي كه طی دو سال قبل از تاريخ ارايه درخواست توسط متقاضی، اجازه‌نامه فعاليت آنها، توسط بانك مركزي ابطال شده است؛

۹-۱۳- عدم سلب صلاحيت متقاضی در صورت دارا بودن سمت عضويت در هيأت‌مديره يا مديرعامل در ساير صرافي‌ها طی دو سال قبل از تاريخ ارايه درخواست توسط وی.

تبصره: مؤسسات اعتباري از شمول بند (۵) و (۶) اين ماده مستثني می‌باشند.

فصل سوم: سهامداران، شرکا، هیأت‌مدیره و مدیرعامل

ماده ۱۰- سهامداران، شرکا، اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و رئیس شعبه صرافی حسب مورد باید

از شرایط ذیل برخوردار بوده و به همراه تقاضای خود، مدارک و اطلاعات را در قالب

فرم‌های اعلامی بانک مرکزی از طریق سامانه‌های ذی‌ربط، به آن بانک ارائه نمایند:

۱۰-۱- دارا بودن تابعیت ایران و سکونت در ایران؛

۱۰-۲- پیرو دین اسلام یا یکی از اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی جمهوری

اسلامی ایران؛

۱۰-۳- داشتن صلاحیت فردی؛

۱۰-۴- نداشتن چک برگشتی رفع سوءاثرنشده در شبکه بانکی کشور؛

۱۰-۵- نداشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری؛

۱۰-۶- تعیین تکلیف بدهی قطعی مالیاتی؛

۱۰-۷- شفاف بودن آورده سهامداران و شرکاء از نظر منشأ؛

۱۰-۸- نداشتن سمت مدیرعامل، عدم عضویت در هیأت‌مدیره و همچنین نداشتن

همزمان سهم یا سهم‌الشرکه در سایر صرافی‌ها و یا مشارکت همزمان در

تأسیس صرافی‌های دیگر؛

۱۰-۹- نداشتن سهم یا سهم‌الشرکه، عدم عضویت در هیأت‌مدیره و نداشتن سمت

مدیرعامل در صرافی‌هایی که اجازه‌نامه فعالیت آنها طی دو سال قبل از تاریخ

ارایه درخواست از طرف متقاضی، توسط بانک مرکزی ابطال شده است، برای

شرکا، سهامداران، اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل؛

۱۰-۱۰- دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی در رشته‌های مدیریت،

حسابداری، اقتصاد و حقوق و سایر رشته‌های تحصیلی مرتبط برای مدیرعامل با

تشخیص بانک مرکزی وفق ضوابط مربوط.

۱۰-۱۱- دارا بودن حداقل پنج سال تجربه کاری دارای سوابق بیمه پردازی در

مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات تحت نظارت بانک مرکزی و یا نهادهای

مالی موضوع ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران برای

مدیرعامل، به تشخیص بانک مرکزی؛

۱۰-۱۲- دارا بودن گواهی نامه مهارت‌های انجام عملیات صرافی از مؤسسه آموزش

عالی بانکداری ایران و یا سایر مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی برای اعضای

هیأت مدیره و مدیرعامل صرافی.

۱۰-۱۳- دارا بودن تأییدیه صلاحیت برای مدیرعامل صرافی.

تبصره ۱- تأییدیه صلاحیت برای مدیرعامل صرافی پس از احراز شرایط فوق و انجام

مصاحبه تخصصی در زمینه قوانین و مقررات ناظر بر صرافی‌ها و همچنین قوانین و

مقررات ناظر بر عملیات ارزی در کمیته‌ای که به همین منظور در بانک مرکزی در

چارچوب ضوابط مصوب تشکیل خواهد شد، صادر می‌گردد.

تبصره ۲- بررسی و صدور تأییدیه صلاحیت مدیرعامل صرافی‌های موجود، در مقاطع

تمدید مجوز فعالیت آن‌ها انجام خواهد شد.

تبصره ۳- در مورد صرافی‌های موجود، افراد دارای حداقل ۵ سال سابقه کار و برخوردار از

سوابق بیمه پردازی در صرافی و یا سوابق مرتبط در مؤسسات اعتباری و یا نهادهای

مالی موضوع ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، مشروط به ارائه

گواهینامه‌های حرفه‌ای از مؤسسات مورد تأیید بانک مرکزی حداکثر ظرف مدت شش ماه

از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، از شمول بند (۱۰) این ماده معاف می‌باشند.

تبصره ۴- در مواردی که فرد دارای سوابق بیمه پردازی در سایر نهادها به جز نهادهای

مذکور در بند (۱۱) باشد، لکن سابقه فعالیت مرتبط از جمله تجربه کار در امور ارزی و

سایر موارد مشابه دارد؛ سابقه فعالیت مذکور می‌تواند به تشخیص کمیته موضوع تبصره

(۱) ماده (۱۲) قابل قبول منظور شود.

ماده ۱۱- متقاضیان، سهامداران، شرکا، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل صرافی باید به همراه

تقاضای خود، حسب مورد بر اساس نوع صرافی، مدارک و اطلاعات زیر را از طریق

سامانه‌های ذی‌ربط به بانک مرکزی ارائه نمایند:

- درخواست تأسیس صرافی حاوی اطلاعات شرکا، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل؛

- تصویر مدرک تحصیلی مدیرعامل؛

- گواهی عدم سوء پیشینه برای همه اعضا؛

- تأییدیه کدپستی به روز محل فعالیت صرافی؛

- اساسنامه مورد تایید بانک مرکزی؛
- صورتجلسه مجمع عمومی موسس؛
- اصل تعهد نامه رسمی؛
- گواهی مسدودی سرمایه؛
- تأییدیه محل فعالیت صرافی از پلیس اماکن؛
- گواهی سابقه کاری برای مدیرعامل؛
- معرفی نامه سازمان مناطق آزاد (در صورت نیاز)؛
- گواهی نامه دوره های آموزشی.

فصل چهارم: سرمایه

ماده ۱۲- حداقل مبلغ سرمایه به منظور تأسیس و فعالیت انواع صرافی به شرح زیر می باشد، که لازم است قبل از ثبت صرافی تماماً به صورت نقدی نزد یکی از مؤسسات اعتباری تودیع گردد:

۱۲-۱- صرافی نوع اول: در استان تهران و شهرهای اصفهان، اهواز، تبریز، شیراز، کرج، مشهد، قم و ارومیه مبلغ دویست و پنجاه میلیارد ریال و سایر شهرها مبلغ یکصد و سی میلیارد ریال؛

۱۲-۲- صرافی نوع دوم با سطح فعالیت اول و دوم: مبلغ هزار میلیارد ریال؛

۱۲-۳- صرافی نوع دوم با سطح فعالیت سوم: مبلغ دو هزار میلیارد ریال.

تبصره ۱ - بانک مرکزی می تواند نسبت به تغییر حداقل سرمایه موضوع این ماده حسب شرایط و اقتضائات از جمله نرخ تورم اقدام نماید.

تبصره ۲ - حداقل ۹۰ درصد از سرمایه صرافی سهامی خاص، باید به طور مستقیم متعلق به شخص حقوقی باشد.

تبصره ۳- هرگاه زیان انباشته صرافی از ۵۰ درصد سرمایه ثبت شده بیشتر شود، هیأت مدیره مکلف است نسبت به یکی از موارد ذیل اقدام نماید:

۱- افزایش سرمایه نقدی حداقل به میزان زیان انباشته؛

۲- کاهش سرمایه ثبتی به میزان سرمایه موجود، مشروط بر آن که سرمایه جدید کمتر از حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صرافی متناسب با نوع صرافی و تعداد شعب آن نشود؛

۳- انحلال صرافی.

تبصره ۴- افزایش سرمایه توسط صرافی به طرق زیر امکان پذیر است:

۱- به صورت واریز نقدی به پول رایج کشور به حساب صرافی؛

۲- از محل سود انباشته، پس از کسر مانده مطالبات غیرتجاری صرافی سهامی خاص از اشخاص وابسته مبتنی بر صورت‌های مالی حسابرسی شده برای صرافی سهامی خاص؛

۳- از محل سود انباشته پس از کسر مانده بدهکار حساب جاری شرکا مبتنی بر صورت‌های مالی حسابرسی شده برای صرافی تضامنی؛

۴- از محل مطالبات حال شده سهامداران یا شرکاء منوط به ارائه تعهدنامه محضری سهامدار یا شریک مبنی بر رعایت الزامات مربوط به مبارزه با پولشویی و نیز تأییدیه حسابرس صرافی درخصوص مطالبات مذکور؛

۵- از محل مازاد تجدید ارزیابی ملک محل فعالیت صرافی به نام شرکت.

تبصره ۵- تجدید ارزیابی ملک محل فعالیت صرافی به نام شرکت صرفاً هر ۵ سال یک بار می‌تواند صورت پذیرد.

تبصره ۶- در خصوص صرافی نوع دوم وابسته به مؤسسات اعتباری، افزایش سرمایه تا حداقل مقرر در ماده (۱۲) این دستورالعمل از حدود مقرر در «دستورالعمل سرمایه گذاری در اوراق بهادار» مستثنی می‌باشد.

تبصره ۷- افزایش سرمایه بیش از حداقل مقرر در تبصره (۶)، از محل سود انباشته و مطالبات حال شده سهامداران/شرکاء که متضمن تودیع وجه نقد نمی‌باشد، از حدود مقرر در «دستورالعمل سرمایه گذاری در اوراق بهادار» مستثنی می‌باشد.

فصل پنجم: اجازه نامه

ماده ۱۳- بانک مرکزی در صورت تأیید اساسنامه، احراز صلاحیت مؤسسين، شرکا و سهامداران، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل صرافی، تودیع کامل سرمایه، بررسی منشأ تأمین وجه تودیع شده و احراز انطباق آن با الزامات قانونی و همچنین احراز سایر شرایط موضوع این دستورالعمل ظرف مدت ده روز کاری پس از تکمیل مدارک و مستندات لازم، نسبت به صدور اجازه نامه تأسیس بر اساس نوع صرافی اقدام می نماید. مدت اعتبار اجازه نامه تأسیس، حداکثر شش ماه پس از صدور است. اجازه نامه تأسیس صرافی صرفاً به منظور انجام امور ثبتی صادر می شود و شروع به فعالیت صرافی منوط به کسب اجازه نامه فعالیت بر اساس نوع صرافی از بانک مرکزی است.

تبصره ۱ - صرافی موظف است حداکثر ظرف یک سال از تاریخ ثبت، نسبت به اخذ اجازه نامه فعالیت از بانک مرکزی اقدام نماید.

تبصره ۲ - در صورت وقوع موارد خارج از اراده و اختیار صرافی به تشخیص بانک مرکزی، مدت مذکور صرفاً برای یک بار و به مدت حداکثر سه ماه دیگر با موافقت آن بانک قابل تمدید می باشد.

تبصره ۳ - در صورتی که صرافی پس از گذشت مهلت های مقرر، نسبت به اخذ اجازه نامه فعالیت از بانک مرکزی اقدام ننماید؛ ضمن کان لم یکن تلقی شدن اجازه نامه تأسیس و عدم صدور اجازه نامه فعالیت، صرافی موظف به انحلال قانونی شرکت است.

ماده ۱۴- اجازه نامه فعالیت که بر اساس نوع صرافی صادر می گردد، برای بار اول با مدت اعتبار دو سال صادر و اعطا می گردد و برای دفعات بعد و در صورت تأیید عملکرد صرافی توسط بانک مرکزی و تکمیل مدارک و مستندات لازم، با مدت اعتبار حداکثر پنج سال قابل تمدید می باشد.

ماده ۱۵- در خصوص صرافی نوع اول تضامنی، در صورت سپری شدن حداقل پنج سال از شروع فعالیت صرافی در قالب صرافی نوع اول، تأیید عملکرد صرافی از سوی بانک مرکزی در چارچوب ضوابط مربوطه، افزایش سرمایه به میزان مورد نیاز و تطبیق آن با شرایط و الزامات تعیین شده در دستورالعمل در خصوص صرافی نوع دوم، ارتقاء مجوز به صرافی نوع دوم امکان پذیر می باشد.

ماده ۱۶- در خصوص صرافی نوع دوم تضامنی بانک مرکزی می‌تواند در نتیجه اعمال اقدامات نظارتی موضوع ماده (۴۷) و یا در صورت درخواست صرافی نوع دوم تضامنی، اجازه‌نامه تأسیس و فعالیت آن را به صرافی نوع اول تبدیل نماید.

تبصره - در صورت موافقت و یا الزام بانک مرکزی مبنی بر تغییر نوع صرافی، شرکت صرافی موظف است حداکثر طی مدت سه ماه نسبت به اصلاح اساسنامه و تطبیق شرایط خود با نوع جدید صرافی اقدام نماید.

ماده ۱۷- بانک مرکزی در صورتی که تشخیص دهد مؤسسين قادر به تأسیس و راه‌اندازی صرافی نمی‌باشند و یا اطلاعات کذب و نادرست ارائه نموده‌اند، حسب مورد از صدور اجازه‌نامه تأسیس و یا فعالیت خودداری می‌نماید.

ماده ۱۸- مؤسسين، سهامداران، شرکا و مدیران صرافی مجاز به فروش و واگذاری اجازه‌نامه فعالیت صرافی به غیر در قالب هیچ‌یک از عقود از جمله عقد اجاره، نمی‌باشند.

ماده ۱۹- هرگونه تغییر و جایگزینی در شرکاء برای صرافی تضامنی مشروط به احراز شرایط لازم طبق مفاد این دستورالعمل، رضایت تمام شرکا و موافقت بانک مرکزی می‌باشد. در خصوص صرافی سهامی خاص هرگونه تغییر و جایگزینی در سهامداران منوط به احراز شرایط لازم طبق مفاد این دستورالعمل و موافقت بانک مرکزی می‌باشد.

فصل ششم: فعالیت

ماده ۲۰- صرافی موظف به ارائه ضمانت‌نامه بانکی بدون قید و شرط حسن انجام تعهد یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی به نفع بانک مرکزی در قبال دستورات نظارتی بانک مرکزی، به میزان حداقل ۵۰ درصد آخرین سرمایه ثبتی صرافی می‌باشند.

تبصره ۱ - وجه ضمانت‌نامه مذکور یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی در قبال خسارات وارده به مشتریان صرافی یا بدهی صرافی به اشخاص ثالث قابل مطالبه و توقیف نمی‌باشد و هرگونه اختلافات و دعاوی احتمالی صرافی با مشتریان و اشخاص ثالث تابع قوانین و مقررات مربوط است و هیچگونه مسئولیتی از این بابت متوجه بانک مرکزی نمی‌باشد.

تبصره ۲ - صرافی موظف است قبل از انقضای مدت اعتبار ضمانت‌نامه بانکی نسبت به تمدید ضمانت‌نامه بانکی اقدام نماید. در صورت ابطال مجوز صرافی و یا چنانچه صرافی به هر علتی فعالیت نداشته باشد و یا منحل شود، اشخاص ذی‌ربط مکلفند تا زمان ثبت انحلال شرکت در مرجع ثبتی و ارایه آگهی ثبت انحلال و روزنامه رسمی مربوط، به بانک مرکزی، نسبت به تمدید ضمانت‌نامه بانکی اقدام نمایند.

ماده ۲۱- مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره صرافی، در مقابل خساراتی که ناشی از تخلف و یا ترک فعل بنا به تشخیص مراجع ذی‌صلاح، متوجه مشتریان می‌شود، مسئول و متعهد جبران خواهند بود.

ماده ۲۲- انجام عملیات صرافی، در خارج از نشانی مندرج در اساسنامه ثبت شده صرافی و اجازه‌نامه فعالیت صرافی یا مجوز شعبه و یا باجه، به استثنای عملیات صرافی در بسترهای معاملاتی برخط داخلی در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ممنوع بوده و جابه‌جایی و انتقال صرافی از نشانی مندرج در اساسنامه ثبت شده صرافی و اجازه‌نامه فعالیت صرافی به سایر نقاط، منوط به کسب مجوز از بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۲۳- صرافی موظف است اجازه‌نامه فعالیت، نرخ‌های خرید و فروش ارزها و مسکوک و سایر اطلاعاتی که توسط بانک مرکزی اعلام خواهد شد را در محل صرافی به طور واضح در معرض دید عموم قرار داده و همچنین در صورت برخورداری از تارنما، در تارنمای خود نیز درج نماید.

تبصره - خرید و فروش ارز توسط صرافی صرفاً باید بر مبنای نرخ اعلامی در محل صرافی یا تارنمای آن انجام شود.

ماده ۲۴- دریافت و نگهداری وجوه ارزی و ریالی به صورت امانی در داخل کشور و انجام عملیات بانکی از جمله اخذ سپرده و یا اعطای تسهیلات توسط صرافی ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۵- سطوح فعالیت صرافی نوع دوم مطابق با شرایط زیر می‌باشد:

سطح اول - انجام فعالیت خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک از زمان شروع به فعالیت صرافی؛
سطح دوم - انجام فعالیت‌های خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک و صدور حواله‌های ارزی تا سقف مقرر در ماده (۳۳) این دستورالعمل؛

سطح سوم- انجام فعالیت‌های خرید و فروش نقدی ارز و مسکوک و صدور حواله‌های ارزی تا سقف مقرر در ماده (۳۳) این دستورالعمل و ارایه خدمات ارزی برون مرزی.

تبصره- بانک مرکزی تمهیدات لازم را به منظور تغییر سطح فعالیت و دسترسی به سامانه‌های ذی‌ربط به صورت برخط، مطابق ضوابط و شرایط مندرج در دستورالعمل فراهم می‌نماید.

ماده ۲۶- فعالیت در سطح دوم توسط صرافی مشروط به سپری شدن حداقل سه ماه از فعالیت آن در سطح اول و اخذ موافقت بانک مرکزی می‌باشد. فعالیت در سطح سوم توسط صرافی مشروط به سپری شدن حداقل یک سال از فعالیت در سطح دوم و اخذ مجوز از بانک مرکزی طبق ضوابط اعلامی می‌باشد.^۱

ماده ۲۷- صرافی منوط به تحقق شرایط زیر و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی مجاز به تأسیس باجه می‌باشد:

۲۷-۱- محل ایجاد باجه در پایانه‌های مرزی، فرودگاه‌های بین‌المللی، نمایشگاه‌های بین‌المللی، بازارچه‌های مرزی، پایانه‌های سوخت مرزی و یا سایر محل‌های مورد نیاز با تأیید بانک مرکزی باشد؛

۲۷-۲- ایجاد سیستم حسابداری متمرکز بین دفتر مرکزی و باجه؛

۲۷-۳- دارا بودن اجازه‌نامه فعالیت معتبر در طول دوران فعالیت باجه؛

۲۷-۴- تأیید عملکرد صرافی توسط بانک مرکزی.

تبصره: تعداد باجه و مدت زمان اعتبار اجازه‌نامه فعالیت آن توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.

ماده ۲۸- صرافی نوع دوم منوط به تحقق شرایط زیر و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی مجاز به تأسیس شعبه می‌باشد:

۲۸-۱- سپری شدن حداقل یک سال از شروع فعالیت صرافی؛

۲۸-۲- تأیید عملکرد صرافی توسط بانک مرکزی؛

۲۸-۳- برخورداری از سرمایه به میزان ۲۰ درصد حداقل سرمایه مورد نیاز برای

تأسیس و فعالیت صرافی نوع دوم موضوع ماده (۱۲) این دستورالعمل به ازای

هر شعبه؛

۱- اصلاحی مطابق با بند (۳) صورتجلسه شصت و هشتمین نشست مورخ ۱۴۰۵/۰۳/۱۹ هیأت‌عالی بانک مرکزی.

۲۸-۴- ایجاد سیستم حسابداری متمرکز بین دفتر مرکزی و شعب؛

۲۸-۵- ارائه تعهدنامه توسط هیأت مدیره صرافی مبنی بر پذیرش تمامی مخاطرات

و تعهدات شعبه؛

تبصره: تعداد شعبه و مدت زمان اعتبار اجازه نامه فعالیت آن توسط بانک مرکزی تعیین

می شود.

ماده ۲۹- هرگونه معامله ارز/مسکوک توسط صرافی که تحویل ارز/مسکوک و ما به ازای آن به روز

یا روزهای آینده موکول شده ولی منجر به تحویل ارز/مسکوک نگردد یا از ابتدا قصد

تحویل ارز/مسکوک وجود نداشته و قصد طرفین تنها تسویه تفاوت قیمت ارز/مسکوک

بوده است، ممنوع می باشد.

ماده ۳۰- هرگونه معاملات ابزارهای آتی و سلف ارز، آتی و سلف مسکوک توسط صرافی نوع دوم و

صرفاً بر اساس ضوابط مصوب و ابلاغی بانک مرکزی مجاز خواهد بود.

ماده ۳۱- هرگونه عملیات صرافی در بسترهای معاملاتی برخط داخلی و استفاده از رمز ارزهای

استخراج شده داخلی برای واردات صرفاً در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی، قابل

انجام خواهد بود. صرافی در انجام عملیات موضوع این ماده ملزم به رعایت استانداردها و

الزامات فنی امنیت اطلاعات ابلاغی بانک مرکزی و اخذ تأییدیه مربوطه از بانک مرکزی

می باشد.

ماده ۳۲- در صرافی تضامنی، مانده بدهکار حساب جاری شرکاء و در صرافی سهامی خاص، مانده

مطالبات غیر تجاری صرافی سهامی خاص از اشخاص وابسته در هیچ زمان نباید از میزان

سود و زیان انباشته صرافی مبتنی بر آخرین صورت های مالی حسابرسی شده بیشتر

باشد.

ماده ۳۳- سقف تعهدات فروش توسط صرافی نوع دوم در سطوح فعالیت دوم و سوم در هر لحظه

نباید بیشتر از «تعهدات مجاز» تعیین شده توسط بانک مرکزی بر مبنای شاخص هایی از

جمله سرمایه ثبتي صرافي و كل فروش قطعي (مختومه) سالانه صرافي در سامانه ارزي

اعلامی توسط بانک مرکزی باشد.

تبصره ۱- حجم روزانه معاملات صرافی تابع ضوابطی است که توسط بانک مرکزی

تدوین و ابلاغ می گردد.

تبصره ۲- صرافی نوع دوم (به استثنای صرافی وابسته به مؤسسات اعتباری) در صورت ارائه گواهی کتبی مؤسسه اعتباری مبنی بر تضمین ایفای تعهدات آن صرافی تا سقف مندرج در گواهی مزبور مجاز به ایجاد تعهداتی فراتر از سقف این ماده می‌باشد.

تبصره ۳- در صرافی وابسته به مؤسسه اعتباری مجموع تعهدات مالی ناشی از حواله‌های صادره به مشتریان، در هر زمان حداکثر به میزان مبلغ مورد تعهد مندرج در تأییدیه هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مبنی بر ایفای کامل تعهدات مذکور توسط صرافی وابسته و اخذ تأییدیه بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۳۴- وضعیت باز ارزی (تفاوت خرید و فروش ارز) صرافی در هر لحظه نباید بیشتر از «حد مجاز» تعیین شده طبق ضوابط ابلاغی توسط بانک مرکزی باشد.

ماده ۳۵- سقف خرید و فروش نقدی ارز برای هر شخص حقیقی یا حقوقی تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۳۶- کارمزد دریافتی صرافی بابت عملیات مربوط به حواله‌های ارزی تابع ضوابطی است که توسط بانک مرکزی تهیه و ابلاغ می‌شود.

ماده ۳۷- صرافی موظف است اطلاعات مربوط به عملیات صرافی را هم‌زمان با وقوع رویداد در چارچوب تعیین شده توسط بانک مرکزی حسب مورد، در سامانه‌های اعلامی از سوی بانک مرکزی و سامانه حسابداری مختص به صرافی، منطبق با استانداردهای حسابداری ثبت نماید.

ماده ۳۸- صرافی موظف است گزارش و صورت‌های مالی سالیانه حسابرسی‌شده را به همراه گزارش برگزاری مجامع حداکثر ۴ ماه پس از پایان سال مالی تهیه و به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۳۹- حسابرس مستقل صرافی باید از میان اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران یا سازمان حسابرسی انتخاب شود.

تبصره ۱- حسابرس مستقل می‌تواند حداکثر برای چهار سال متوالی حسابرسی صرافی را برعهده داشته باشد.

تبصره ۲- چنانچه صرافی در نظر داشته باشد قبل از پایان مدت مذکور حسابرس خود را تغییر دهد، موظف است تأییدیه قبلی بانک مرکزی را اخذ نماید.

ماده ۴۰- صرافی در قبال انجام هر نوع عملیات صرافی، ملزم به ارائه رسید سامانه‌های اعلامی بانک مرکزی دارای شناسه یکتا و با امضاء و ممهور به مهر صرافی و به نام و امضای مشتری می‌باشد. همچنین صرافی باید شماره سریال ارزشی مورد معامله را ثبت و یک نسخه از آن را به مشتری ارائه دهد.

ماده ۴۱- آن بخش از وجوه متعلق به صرافی که نزد مؤسسات اعتباری نگهداری می‌شود باید صرفاً در حساب‌هایی به نام و تحت مالکیت صرافی قرار داشته باشد و صرافی موظف است تمامی عملیات صرافی را از طریق حساب‌های مذکور انجام دهد. انجام عملیات صرافی و یا نگهداری وجوه متعلق به صرافی از طریق حساب «شرکا»، «سهامداران»، «کارکنان» و غیره تحت هر عنوان ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱- صرافی مکلف است مشخصات تمام حساب‌های ریالی و ارزی خود، را به بانک مرکزی اعلام دارد.

تبصره ۲- صرافی وابسته به مؤسسه اعتباری مجاز است با اطلاع بانک مرکزی از حساب مؤسسه اعتباری متبوع در خارج از کشور استفاده نماید.

ماده ۴۲- نام ثبتی و نشان تجاری ثبت شده صرافی باید به‌طور کامل همراه با ذکر کلمه «صرافی» و نوع شرکت (تضامنی یا سهامی خاص) و شماره ثبت شرکت، در کلیه مکاتبات، فاکتورها، رسیدها، مهرها و امور تبلیغاتی صرافی درج گردد.

ماده ۴۳- استفاده از تمام یا بخشی از عنوان و یا نشانه‌های متعلق به «مؤسسه اعتباری»، صرفاً توسط صرافی وابسته به همان مؤسسه اعتباری مجاز می‌باشد.

ماده ۴۴- صرافی موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ صدور «اجازه‌نامه فعالیت»، نسبت به شروع فعالیت اقدام و مراتب را به صورت کتبی به بانک مرکزی اعلام نماید.

تبصره ۱- توقف فعالیت صرافی برای مدتی بیش از ده روز کاری، صرفاً با موافقت بانک مرکزی مجاز است.

تبصره ۲- صرافی موظف است شروع و خاتمه فعالیت شعبه و باجه خود را ظرف مدت یک هفته به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۴۵- حضور مدیرعامل یا یکی از اعضای هیأت‌مدیره در محل صرافی الزامی می‌باشد. در مورد شعب و باجه‌ها، حضور رئیس شعبه و مسئول باجه در محل شعب و باجه‌های شرکت‌های صرافی الزامی است.

تبصره - صرافی موظف است، اسامی و مشخصات رؤسا و معاونین شعب و باجه‌های خود را به بانک مرکزی اعلام نماید.

فصل هفتم: نظارت

ماده ۴۶- مسئولان صرافی موظفند امکان رسیدگی‌های لازم را برای بازرسان بانک مرکزی فراهم نمایند و تمامی اسناد، مدارک، دفاتر و نرم‌افزارهای مربوط را جهت این‌گونه رسیدگی‌ها در اختیار بازرسان قرار دهند.

ماده ۴۷- در صورت وقوع هر یک از موارد ذیل توسط صرافی، بانک مرکزی می‌تواند حسب مورد نسبت به تذکر کتبی، اخطار کتبی، توقف برخی فعالیت‌های صرافی، تنزل سطح فعالیت صرافی، تنزل مجوز از صرافی تضامنی نوع دوم به صرافی نوع اول، سلب صلاحیت اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل، افزایش مبلغ ضمانت‌نامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی، مطالبه وجه ضمانت‌نامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی، تعلیق فعالیت یا ابطال اجازه‌نامه فعالیت و یا سایر اقدامات قانونی اقدام نماید:

۴۷-۱- تخلفی از مفاد این دستورالعمل، سایر مقررات ذی‌ربط و تعهدنامه‌های ارایه شده؛

۴۷-۲- عدم ایفای بدهی‌ها و تعهدات نسبت به مشتریان؛

۴۷-۳- عدم ارایه اطلاعات از سوی صرافی و یا ارایه اطلاعات نادرست یا گمراه‌کننده توسط مؤسسين، مدیران، شرکا و یا سهامداران صرافی به بانک مرکزی؛

۴۷-۴- انحلال و یا ورشکستگی صرافی؛

۴۷-۵- عدم فعالیت و یا ناتوانی در انجام عملیات صرافی به تشخیص بانک مرکزی؛

۴۷-۶- عدم انجام اقدامات لازم جهت تمدید اجازه‌نامه فعالیت.

تبصره ۱- در صورت سلب صلاحیت هر یک از اعضای هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل، چنانچه صرافی ظرف مدت سی روز کاری نسبت به معرفی اعضای جدید هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل جدید اقدام ننماید، فعالیت صرافی به مدت سه ماه تعلیق می‌شود. در صورت گذشت بیش از سه ماه و عدم معرفی اشخاص مذکور، برای مدت شش ماه تعلیق و در صورت عدم اقدام، اجازه‌نامه فعالیت صرافی ابطال می‌شود.

تبصره ۲- در صورت سلب صلاحیت هر یک از اعضای هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل صرافی، اشخاص مزبور نمی‌توانند تا مدت دو سال به عنوان عضو هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل هیچ یک از صرافی‌ها تعیین شوند.

تبصره ۳- ضوابط مربوط به نحوه اعمال اقدامات مندرج در این ماده توسط بانک مرکزی تهیه می‌شود.

ماده ۴۸- در صورتی که ضمانت‌نامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی ارایه شده صرافی به هر دلیلی کارسازی شود، تا زمان ارایه ضمانت‌نامه جدید یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی جدید اجازه‌نامه فعالیت صرافی تعلیق می‌گردد.

ماده ۴۹- بانک مرکزی باید در مواردی که تمام یا بخشی از فعالیت یک شخص حقیقی یا حقوقی را مصداق عملیات صرافی بدون أخذ مجوز از آن بانک تشخیص دهد اقدامات لازم را به منظور متوقف نمودن فعالیت‌های آن شخص از طریق فراجا و نیز طرح دعوی در مراجع قانونی، به مورد اجرا گذارد.

ماده ۵۰- بانک مرکزی باید در صورت امتناع صرافی از توقف فعالیت پس از صدور حکم تعلیق، ابطال یا اتمام مدت اعتبار مجوز صرافی، علاوه بر مطالبه وجه ضمانت‌نامه بانکی یا گواهی مسدودی حساب سپرده بانکی، حسب مورد اقدامات لازم را به منظور متوقف نمودن فعالیت‌های صرافی از طریق فراجا و عنداللزوم طرح دعوی در مراجع قانونی، به مورد اجرا گذارد.

فصل هشتم: انحلال

ماده ۵۱- در صورت تحقق هریک از موارد زیر فرایند انحلال صرافی با رعایت تشریفات مقرر در قانون تجارت به مورد اجرا گذارده می‌شود:

- ۵۱-۱- ابطال اجازه‌نامه‌های تأسیس و فعالیت از سوی بانک مرکزی؛
- ۵۱-۲- در صورت سپری شدن شش‌ماه از انقضاء مدت اعتبار اجازه‌نامه فعالیت و عدم موافقت بانک مرکزی با تمدید آن؛
- ۵۱-۳- در صورت عدم دریافت اجازه‌نامه فعالیت از بانک مرکزی پس از طی مهلت‌های مقرر در ماده (۱۳) و تبصره‌های ذیل آن؛
- ۵۱-۴- در صورت صدور حکم قطعی ورشکستگی صرافی؛
- ۵۱-۵- در صورت ورشکستگی یکی از شرکا در صرافی تضامنی؛
- ۵۱-۶- در صورت تراضی تمام شرکا در صرافی تضامنی مطابق مفاد اساسنامه و با تأیید بانک مرکزی؛
- ۵۱-۷- صدور حکم انحلال توسط دادگاه؛
- ۵۱-۸- در صورت فوت یا محجوریت یکی از شرکا در صرافی تضامنی.
- ماده ۵۲-** از تاریخ شروع فرآیند انحلال، صرافی صرفاً مجاز به انجام عملیات مربوط به انحلال و تصفیه بوده و انجام عملیات جدید صرافی ممنوع می‌باشد.
- تبصره - در زمان تعلیق صرافی، استفاده از حساب‌های شرکت صرافی برای انجام کسب و کار صرافی ممنوع است مگر به منظور ایفای تعهدات قبلی و پرداخت هزینه‌های جاری شرکت و با أخذ اجازه بانک مرکزی.

فصل نهم: سایر موارد

- ماده ۵۳-** دارایی‌های صرافی نباید به‌عنوان وثیقه هرگونه تعهدی برای شخص دیگری مورد استفاده قرار گیرد.
- ماده ۵۴-** دریافت هرگونه تسهیلات از مؤسسات اعتباری توسط صرافی ممنوع می‌باشد.
- ماده ۵۵-** هرگونه تغییرات ثبتی صرافی از جمله تغییر در مفاد اساسنامه و میزان سرمایه، منوط به موافقت قبلی بانک مرکزی و أخذ اجازه‌نامه تغییرات ثبتی از این بانک می‌باشد.
- ماده ۵۶-** بانک مرکزی مجاز است در انجام برخی از امور نظارت بر صرافی‌ها از همکاری تشکلهای صنفی، در چارچوب تفاهم‌نامه‌های منعقد شده استفاده نماید. همکاری‌های مزبور نافی مسئولیت‌های نظارتی بانک مرکزی در قبال صرافی‌ها نمی‌باشد.

ماده ۵۷- صرافی‌های موجود که دارای اجازه‌نامه فعالیت از بانک مرکزی می‌باشند حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل موظف می‌باشند نوع صرافی که در قالب آن ادامه فعالیت خواهند داد را به بانک مرکزی اعلام نمایند.

ماده ۵۸- صرافی‌های موجود متقاضی دریافت مجوز صرافی نوع دوم حداکثر ظرف مدت یک سال از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل موظف می‌باشند شرایط خود را با مفاد این دستورالعمل تطبیق دهد.

ماده ۵۹- مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده است تابع قوانین و مقررات جاری کشور از جمله قانون پولی و بانکی کشور، قانون تجارت و لایحه اصلاحی آن، قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی و آیین‌نامه‌های آن، قوانین مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و آیین‌نامه‌های اجرایی و دستورالعمل‌های مرتبط با آن، سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط و همچنین مصوبات شورای پول و اعتبار و دستورات و بخشنامه‌های بانک مرکزی می‌باشد.

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها» در (۵۹) ماده و (۳۸) تبصره در یک‌هزار و سیصد و هفتادمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۶ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید. از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این دستورالعمل، «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صرافی‌ها» موضوع مصوبه یک‌هزار و سیصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۸ شورای پول و اعتبار، احکام مرتبط با صرافی در دستورالعمل اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب جلسه مورخ ۱۳۷۹/۰۶/۱۳ شورای پول و اعتبار که مغایر با این دستورالعمل است و همچنین دیگر مصوبات مغایر با این دستورالعمل، منسوخ می‌گردد.